

OLERKI-LAN GUZTIAK
Alejandro Tapia Perurena
Iruña, 1925-1936

<http://mediateka.fonoteka.com>

Nafarroako Gobernua - Gobierno de Navarra
Euskarabidea - Instituto Navarro del Vascuence
Nafarroako Euskararen Mediaketa - Mediateca del Vascuence de Navarra
<http://mediateka.fonoteka.com>

Iturria:

<http://klasikoak.armiarma.com>

Olerki-lanak, Alexander Tapia Perurena (Joxemiel Bidadorren edizioa). Iruñeko Udala, 1999

Jatorrizko bertsio elektronikoaren egilea: Joxemiel Bidador.

Bertsio informatiko honen egilea:

Elea

Nafarroako Euskararen Mediaketak egindako lanak publikoak dira eta, Jabego Intelektualaren Legearen arabera jatorrizko idazlanak bestelako eskubiderik ez baleuka, nahi bezala erreproduzi daitezke.

OLERKI-LAN GUZTIAK
Alejandro Tapia Perurena
Iruña, 1925-1936

ZORUNA

«Our sweetest songs are
those that tell of saddest thought»

SHELLEY

Zoruna,
zoruna,
Ez aiz beiko ogasuna!
Aurtzaroako irriak
Negarrakin nasiak.
Oñaze
Ots baten
Gera ludira eltzen.

Gazteak,
Bularran
Gure biotza sutan.
Maitasunaren garra.
Ordun damagu indarra.
Ez da, ez,
A, bañan,
Zoruna atsegiñetan.

Badator
Negua
Itzaltzen gure sua.
Zartzaroa... oroitza...
Garbaia... eriotza...
A, ziñez,
Zoruna,
Ez aiz beiko ogasuna!

Euskal Esnalea, 1925

ITUNDASUNA

Maitea:
Zein itun
Nagon zugandik urrun!
Atsalde ilun batean
Negarka aldendu giñan.

Itzalpe
Geroztik
Bizi naiz. Eguzkirik
Ez det; zu bai zintzaidan
Eguzkia bizitzan.

Eguna
Ostean
Gaua datorrenean,
Ni naiz, ene bitxia
Kabigecko txoria.

Ordun, a!
Zein itun
Nagon zugandik urrun!

Euskal Esnalea, 1925

AGUR!

Agur dagitzut azkenko aldiz,
Agur itun bat, kutuna.
Zukin batean galtzen det, ziñez,
Nere biotzan zoruna.

Zugandik urrun, uri aundian,
Txaidirik txaidi nabilke.
Bañan, umezurtz, ene biotzak
Alaitasunik, nun darke?

Ez det aztuko zure kabia,
Elurra bezin zuria,
Belar orlegi eder batean
Atsotxu legez, jarria.

Ezta ondoko malkor arroa
Ba ledi lez kabi-zaia,
Ta aren oñean doan erreka,
Abesten lelo alaia.

Oroitzen zera? An jartzen giñan
Eguzkia iltzen ai zala.
Nere makilaz urratzen zenun
Jostetan uren azala.

Loretan zeuden sagarditatik
Eltzen zitzaigun urriña,
Ta uren gañean sortzen asten zan
Emeki, laño ariña.

Ilargiaren musu zurbila
Zijoan ortzez igotzen,
Ta mendiko gailur jagiak
Zapi zuriaz lañotzen.

Zilarrezkoa biurtutzen zan
Errekatua onduan,
Ta bere altzo dardarakorran
Ilargi-antza artzen zuan.

Ordun zein urrun gure gogotik
Ludi onen arazoak!
Ta bai gu, ziñez, bakartasunan

Alai-zorionekoak.

Ordu goxuak, ordu samurrak,
Ondikotz laister juanak.
Ta itz eztsuak, ezta maitea?
Ordun elkarri esanak.

Zure etxetxuko ekerilotik
Sortzen zan eke zuria.
Bere bezala gure zoruna
Zein laster, ene, igesia.

Agur. Uriko zarata aundian
Aztuko ez naiz iñolaz,
Kabi epelan, altxor bezala,
Gorderik dagon uxoz.

Euskal Esnalea, 1926

GAILURRARONTZ

Bere
An
Dago.
A!
Araño
Nor gan,
Ta ain gora
Igan?
Ote baltzaz
Zelaia
Beterik da
Guzia.
Nor ausartuko
Laisterka,
Arantza zear
Jauzika?
Ta noiz mendi orren
Gorenaño eldu?
Nork gurutzatuko
Amil itzala?
Arkaitz zorrotz oiek
Luteke urratuko
Gizon ausardiren
Gorputz makala.

Ibaso izugarriak
Ixten dute bidea;
Amaika ta amaika ito
Dira aien uretan.
Aietan, bai gaxoa
Ausartzen dan gizona!
Laister da aienatuko
Eken magal otzan.

Eta oian izuetan
Erruz dira piztiak.
Bidazti zai daude ao
Zabalik, zematsuak.

An dago, an,
Erpin latz artan.
An dago, an,
Argi ditzikor.

Nor ausartu
Araño igotzen?
Ain kementsu
Nor izango, nor?

Nor izango? Ni naiz, ni naiz
Gizon kementsu ori!
Ator, ator ene zaldi!
Eup, ene zaldi zuri!

Laisterka, laisterka,
Geldige aurrerantz;
Naiz basoaz, naiz urez,
Oin gorantz, oin berantz.

Aizea ber-bera
Baño oldar-ariña,
Aurrera, geldige,
Ne-zaldi zuria!

Alde, alde, pizti oiek,
Utzi garbi bidea,
Ona, ba, ene eskuetan,
Su ta garrez ezpata.

Urra-dituzte arantz zorrotzak
Gogorki nere aragiak.
Eta piztiak utzi dituzte
Nere gorputzan ortzen atzak.

Sukar larria nitaz jabetu da, urtutzen nauen
Gar gorria lez. Egarri daukat, egarri bizi-bizia.
Aizea bera errekorra zait; patsetan nago.
Odolaz nasiz jausten da nere izerdia...

Arin, arin, nere zaldi,
Urbil ortan ibaia.
Artan sartu ta kenduko
Degu gure egarria.

Oin gora, oin gora, arkaitzez jauzika.
Arizti, pagodi dauzkagu atzean.
Amila bai beltza! Bañan, zer? Aurrera!
Iñal bat bakarrik, ta gaude gañean.

A, ona

Gailurra.
Bañan, non
Da bera?
Iges
Juan
Da.
Bañan,
Nora
ba?
Bere
An
Dago!
A!!

Euskal Esnalea, 1926

MIREN JOSUNE

1.

Neguko atsalde bat da.
Eguzkia sartaldeko
Mendietan jausten ai da,
Eta bere izpi epelaz
Ludiari, dardaraka,
Azken muña dagorkio.
Soil-soilik dagoz zugatzak;
Udaberrin sortutako
Osto eze orlegiak,
Arango apaingai txukun
Gutxi dala izan ziranak,
Beiko loitan zikindurik,
Lurrez iraulkatzen dira
Aize-jostailu egiñak.
Beren abesti samurraz
Len oiana alaitu zuten
Txoritxu abeslariak,
Joan ziran urrun-urrun
Bero ta pozaren bila.
Gelditu diran pitzarrak
Itunki txio dagite:
Negu beltzaren atzapar
Otz-ankerrak izoztu zun
Beren bioztxu samurren
Maitetasun berritxua.
Ta maitasunik ez daukan
Biotzak, ezin abestu;
Zugatza muñarik gabe,
Ur eztaukan iturria,
Su gabeko labe bat da.

Iratzeak, gorrituta,
Arrandi, margo ederra
Galdurik, makurtzen dute
Lurrara azubil idorra.

Bide ondoko iturria,
Betiko lelo samurra
Abesten, jauzika doa
Uberka legartsuz zear.

Ilunabarra gozatsu!
Maitasunaren garaia!
Amets goxoak eiteko
Gabeukik egokiena!

Amaika biotz gaztetxu,
Euzkiak azken izpiak
Jaurti ostez; eguna ta
Itzalak liskar gogorran
Burrukan diñardutela,
Beren barren-barrenian
Itzez azal ez ditezken
Lei berri-bizi-goriak,
Itzautzi sakon-sakonak
Nabaiturik, intziritu
Dira lertzeko zorian
Amesteko aldi ortan!

2.

Bide-pean ziltzen da
Iturri goxo-ozpil bat;
Bi bideskaz jexten da
Iturri ortara.
Udan aritz ederrak
Itzala damayote;
Esi usu bat dauka
Aurreko aldean.
Esiak bilesten du
Islegin edatzen dan
Belai eder-eder bat
Erdiz zatitua,
Samurki marmaratzen,
Jauzikor, zaratatsu,
Iturritik iradu
Jexten dan lastxoaz.

Ura bai toki eder
Udako beroetan
Lasai atsegiteko
Zugatzen itzalan!

Orain berriz ituna
Negu-ituntasunakin,
Beltzur itsu ta otza

Negua bezala!

Tutu ondoan bada
Arrizko jarleku bat,
Ta neskatil lirain bat
An dago jarrita.
Berantetsi, joraintsu
Dago, ta bat-batean,
Arrizko jarlekutik
Arin zutitzen da.

Eguzki iletsiaren
Azkeneko erlantzak
Laztantz du neskaren
Gorputza liraña.
Motots oraila dauka
Uztail-garia legez,
Itxas baretsu bezin
Begi naro-oztiñak.
Kolko bat aberatsa,
Arro ta ziltzagile,
Esnearen margoko
Lepo zut-lerdena.
Izteak erdiraño
Gonak destalzkiote,
Ta espe oskietan
Dagoz oin txikiak.
Erriko neskatic
Ederrena da, baiki,
Beraz, so dagiote
Irritsaz mutilak.

Iñoren zai ote da
Neskatila ederra?
Leiaz begiratzen du
Erriko bidera.

Urrats batzuk egiñik
Zugatz baten zubilan
Ezarri zan, ta gero
Asi zan izketan.

Laister da gaua;
Oraindik, baña,
Ez dator.
Doi-doi dakusdan
Bide ortara
Begira nago
Eta..., iñor!

Ene! Atzendu
Ote da nitaz?
Au bai oldozpen
Mingotsa!
Ilko nintzake
Ordun oñazez,
Eun zati ein-ta
Biotza!

Ez, ez daiteke!
Bere biotza
On utsa baida.
Ezin du,
Gaizkin bat legez,
Itz eman dion
Neskatil batez
Nausatu.
Ez, ez daiteke!
Alde, bada, arin
Oldozpen ori
Nigandik!
Etorriko da
Ta bera eldu
Arte, ez noake
Emendik.

Itun izkila...!
Bakarrik emen,
Oi, bildur nago.
Jaun ona,
Erator zazu
Lenbailen, arren,
Nere maitea
Nigana.

Elurra asi da.
Au otz gogorra!
Aizto bat bezin

Zorrotza,
Ipar aldetik,
Ulu ta uluka,
Aizea dator,
Au otza!

Nere bildurra!
Ipar aizeak
Darabilzkian
Aritzak,
Ni laztantzera
Laister dalzkidan
Ezurruts otz ta
Margulak
Dirudite. Ai!
Jon, Jon, etorri...
Ene maitea,
Non zaude?
Zu ez-pa-zatoz,
Otz ta bildurrez,
Laister ilko naiz
Ementxe.

Atsalde batez
—Zoragarria!—
Iturri onen
Ondoan,
Ementxen bertan,
Ikutzen nagon
Zugatz sendo onen
Azpian,
Exeri giñan.
Il agiñean
Zagon atsalde
Ederra;
Urril-atsalde
Otzan-goxoa,
Olertiz bete-
Betea.

Altxatzen ai zan
Euzki izpitsua
Mendaurko gailur
Ostean.
Maitasunezko
Bere itz samurraz,

A! Zoratuta
Nendukan.

Bere eskuetan
Nerea arturik,
Muñ egin zion
Maiteki.
Estutu zidan
Biotz gainean,
Ta esan zidan
Oldarki:

—Miren Josune
Maite-maitea,
Ene begien
Argia;
Gotzontxu eder
Zu zara nere
Biotz gaxo onen
Alaia.

Txoritxioka
Dagon txoriak,
Abesten jausten
Dan urak,
Zugatz-kukulak
Erabilirik
Susmurtzen duan
Aizeak,
Itz dagidate,
Gogo barruan,
Nere biotzan
Jabea;
Zutaz, Mirentxu
Maite-kutuna,
Orok dagite
Itz zutaz.

Zure irudia
Irarria det
Nere izateren
Zingoan;
Beraz, urruti
Juan bear naizen
Arren, zakusket
Beti an.

Nere ikaskuntzak
Oin deitzen naute
Urrutiko iri
Batera;
Laister, ordea,
Etorriko naiz
Zu laztantzeko
Onera.

Gaur bi ilabete,
Garai berontan,
Iturri onen
Ondora,
Pozaz beterik,
Natorkikezu,
Bai, zin dagitzut,
Ikustera—.

Arreta aundiaz
Zenbatu ditut
Orduntxedanik
Egunak.
Gaur bete dira,
Gaur, eskier naiz,
Epetutako
Bi ileak.

Ez dator, baña...
Au nere otza!
Ormatu zaizkit
Gogoa,
Biotza, oñak,
Esku-besoak,
Ni naizen guzti-
Guztia.

Burua galtzen
Ari naiz, zutik
Egon ezin det.
Jaun ona,
Erruki nitaz!
Il arteraño
Iraun... nai... det... ni...
Jo... ne... na—.

4.

Zutik egon eziñik,
Toleztu zitzazkion
Iztak, eta jautsi zan
Neskatil yaioa.

Zugatzaren zainetan,
Enborran irozota,
Jarrita gelditu zan
Oin otzen gañean.

Nastuta irudimena,
Ikuskantz izugarrik
Agertu zitzazkion
Begien aurrean.

Ezurruks biloizetan
Zugatzak aldatuta,
Neskatil bilaldean
Asi ziran dantzan.

Bere ondora zelzen
Astiro ixil-ixilik,
Ia-ia besarkatzera
Beren beso zailaz.
Ta algara izugarri bat
Bat-batean egiñik,
Urruntzen ziran, berriz
Dantzan ekitera.

Andik eta emendik
Agertu ziran gero
Anei argi izpitsuak
Bira ta biraka.
Guztiak, bat-batean,
Geldi ta itzaltzen ziran,
Berrero piztutzeko,
Berrasten laisterra...

Ikusi zuan gero
Bere etxe-sukaldea.
An bai egote goxo,
Epel ta atsegiña!

Su ondoan jarrita
Zeuden an gurasoak,
Amona, anai-arrebak,
Katu ta txakurra.

Bañan bazan jarleku
Bat utsik zegoana;
Ta jarleku uts ura zan
Miren Josunena...

Elurra bera baño
Zuri-garbiagoak
Ziran gozontxu eder-
Eder artean,
Bere burua gero
Ikusi zuan. Aiek
Abesti zoragarri,
Samur ta eztiak!
Liliz apaindutako
Bide batez zoazen
Eskutatik atzirik
Menditxo baterantz.

Eguzki leñuruak
Baño bizkorragoak
Mendi aren ostetik
Agertzen ziranak.

Donokiaren argi
Zan argi eder ura.
Donokira bai zoan
Gure neskabila.

Bat-baten gelditu zan
Jon'taz oroiturikan,
Ta atsekabez beterik,
Atzera beiraka.

Toki itzaltsu itun baten
Jon lo-zorroan zegon.
—Jon, Jon—, ots egin zion
Biotza taupaka.

Jauzi batez zutitu
Zan mutila orduan,
Laisterrari ematen,

Bere indar guziaz.

Bañan, au bai tamala!
Amil izugarri bat
Edatzen zan lazkorra,
Ai, bien artean.

Etzan ageri bere
Zingo beltz eta iluna,
Ta udol baten oskarra
Aundia aditzen zan.

Amilaren ertzean
Jon, zorabiaturik,
Mireni begiratzen,
Ertzo gelditu zan.

Ta onek bere eskuaz
Goia erakutsirik
Irri-parra zegion
Begi gotilunaz.

Aurrera jarraitzeko
Gune egin zuan gero,
Agur zegorkiola
Jon'i bere eskuaz.

Oñazez itsututa,
Aritz-adar larri bat,
Erraldoi-indar gaitzez,
Jonek autsi zuan.

Jausi erazi zuan
Aurreko ertzerano,
Ta abiatu zan laister
Zubi ura-zear.

Bañan onen erdira
Eldu zalarik, ene!
Bira adarrak ein zuan,
Ta amilaratu zan...

5.

Elurra jauts ala ai da,

Ipar aizea darrai
Zugatzen adarretan
Noiz beinka txistuka.
Jualeak astiro
Amabiak jotzen du;
Eun zuri-zuri batek
Lur guztia destal.

Ezta otsik entzuten,
Ixil-ixilik dago,
Lo goxo baretsuan,
Ludian guztia.

Izadia dirudi
Il dala, ta bildurik
Bere il-oial zurian
Osoro dagola.

Zugatz-pean bai datza
Neskatila ederra;
Izurtua besoa
Ukondoan dauka;
Ta beronen gainean,
Gozaro atsedeten
Buru bikaina, lotan
Ba-lego bezala.

Musuan margoztuta
Oinaz atz arin dauka;
Malguturik, ordea,
Ezpain me-garbiak,
Emetasun gozoaz,
Eztitasun otzanaz,
Betetzen dute aren
Aurpegi zurbila.

Bidatz aldakor-zear
Isituki darorzen
Elur maro aundiak
Kopeta gainera,
Berau bezin garbiak,
Berau aina zuriak
Errugabe ta aratzak
Iinondik ez dira.

Urztiren bilaldean

Zaudeten gotzontxuak,
Zuen ereskinakin
Etorri ludira,
Neskatil ederrari,
Usotxu bakunari,
Maite ziñop oneri
Abes egitera!

Euskal Esnalea, 1927

TXORI MINDUA

«Ioh Singe wil der Vogel singt
der in den Zweigen wohnet»
GOETHE, Der Sanger

1.

Bein bazan txori gaxo bat lilitegi batean,
Alai-berritxu bizi zan zuaitz lili artean.

Udaberri alaitsua zetorrela egaka,
Xamurki abesten zuan beinere aspertzaka.

Mendiko elur-zuria ta beiko izotz gogorra,
Lainoa urratuz zagerren eguzki diztikorra,

Aizearen abestian zugatzen kukuletan,
Uraren murmur goxoak iturri gardenetan,

Ortzeko izar izkidunak-gau beltzaren begiak,
Ilargi musu ederra ta aren motots argiak,

Olertizko ibai bezala zerorzkion gogora,
Ta barren ezin idukiz oro laister mokora,

Bañan ludi kaxkar ontan, nork du osoz zoruna?
Pozaren atzetik bati dator negar iluna.

Bein ortzean agertu zan ekaitz larri ta itzala,
Bere egalak edaturik amets beltza bezela.

Adur gaiztoko egaztik lez zetozen aizean
Goibelak, ludi osoa uzten zutela ilunpean.

Gau beltza bezin ilunak, aurrerontz zematzuak,
Sabel otz-ernarrietan tximistaz zamatuak.

Non dira txori gaxo ori lengo abes alaiak?
Egaletan eramango au, ene, ekaitz larriak?

Zugatzeko zoko baten, zubileri itxekita,
Bildurrez dardar zegoen geldirik estalita.

An, bere buru gainean, ortotsketa zebilen;

Ta goibelak urraturik, oinazturak zerorzen.

Bestetan aize gogorak, bultzada sendo batez,
Zegoan zugatz ederra erauzi zuan zainez.

Erraldoi zauritua lez erori zan zuaitza,
Eginik bere jaustean burrunbadea gaitza,

Aizearen besoetan jautsi zan txoritxua.
Norat au txoritxua goibeletan galdua?

Elurragatik begiak itsutzen zitzaizkion.
—Ene! Larritasun ontan, zer dagiket, zer?— zion.

Batzuetan an goitian, galdua goibeletan,
Ta beitian arrastaka lur azalez bestetan;

Gorputza arras izoztua ta aizeak bultzatua,
Iparrarontz, ezin geldí, txoritxua badua.

Bere zapi beltzarekin eldu zan gaua gero.
—Agur, ene aberria— ots zegian maitero—.

Ta gibel artan mendiak ziran laister aiendu,
Beren irudi, ordea, ezin gogotik kendu.

2.

Egun-gauak geldí doaz. Erbestean galdua,
Beti arrotzen artean. Zein itun txoritxua!

Eztarri eder goxoa ez pai zan, ez, egiña
Atzerriko eletara. Txoritxuaren miña!

Bizitzekotan, ordea, nai ta ez bear egin,
Ta asi zan, al zun bezala, gogor ekin ta ekin.

Lenbizian geldí-geldí, emeki, zan mintzatzen,
Eta itz bat esan orduko, zan osoro lotsatzen.

Bañan gero zetozkion itzak eurrez mokora,
Eta bein, tximista legez, oldozkun bat gogora.

«Au, bai, oldozkun iluna! Atzenduko zait euskera?
«Ez, inondik, anei aldiz! Oldozkunoi, atzera!

«Mututu bekit eztarria anei aldiz lenago;
«Zorigaitz ori ber bera izango zait goxoago.

«Iñartu bekit mingaña aoaren barrenean,
«Ez det nai, ez mintzatzeko euskera ederrean.

«Zu zera nere kuttuna, biotzaren bitxia,
«Zu nere arrotasuna, nere altxor aundia.

«Zu zera lur maitearen gogo eder-garbia
«Ta zu ayendu ezkeru, agur Euskalerrria!

«Zu bein dardaratu zinan asaben ezpainenetan,
«Eta beren gandik zaitut odolakin zainenetan.

«Ots dagizu ne aberriko oiartzun zolietan;
«Bai ta ere gelditzaka nere abizenetan.

«Gaitzespena berorkio euzkotar ustelari,
«Aberriaren elea ezesten duanari!

«Zuek, aize arin oiek, buru gain zoaztenak,
«Basoetan-astindurik zugaitz sendo lerdanak—

«Eres goxo ateratzen dituzuen aizeak:
«Bildu, bildu egaletan ene abes minduak,

«Eta eramazkizute nere aberriraino
«Aditu ditezen zoko ezkutuenaraino

«O, goibel iluntsu ori, ontzi arro bezela,
«Ortze zear arin-arin zoazen larri-itxala:

«Zure magal izoztuan artu nere negarrak
«Ta usgunez, azkar ta oldarka, aizearen indarrak

«Narreztuko zaitunean; ta aberri osertzera
«Etorriko zeranean, zuaz ne sorterrira;

«Eta gelditu une batez ango xoko batean,
«Ene asaben errautsak datzazen lur gainean,

«Ta nere malko saminen egizu oparia,
«Jautsiz, ezatu dezaten lur eder donetsia,

«Eta bertan zildu dedin, nere odol naparra
«Bezin gartsu ta gorria, lili aratz ederra.

«Aizeak astindua ta euri otzak bustia,
«Bidaztai desaeke, bere lurrin garbia

Edatuz guzietara: «Bidazti ori, ona:
«Ni naiz abertzale zindo baten maitetasuna».

Onela dio gaxuak gaua datorrenean;
Ta, gau bera bezin beltza, biotza du ilunpean.

Ez paitaki aberriko zeru garbi ta urdiña,
Berrikusiko ote duan. A, txoriaren miña!

Eusko Olerkiak, 1930

OLERKARIAREN GAUA

«Beseligend war ihre Nähē
und alle Herzen wurden weit»

SCHILLER, Das Mädchen aus der Fremde

Gau ilunaren ixiltasunan
Maiz ta sarritan gogaltzen,
Nere erriaren etorkizuna
Begi zorrotzez aztertzen,

Oñazearen egal larriak
Nere inguruan sumatzen,
Onen atsaren goibel lodiak
Gogoa didate itotzen.

Maiz ta sarritan begietara
Negar mingotsa zait igan,
Ta okondoak, orduz ta orduz,
Josi oi ditut lan-maian.

Bañan maizeski, gau ilunean,
Ikuskantz eder-goxoa
Etorri oi zait atsedeen-gentzez
Betetzen nere gogoa.

Neska gazte bat, lerdin liraña,
Udaberi lez garbia.
Begi urratu ta ederretan
Du ortzearen argia.

Bere aurpegi zurbil-gorria
Euzki bezala istatzen du.
Zitorearen ezetasuna
Espain me-gorrietan du.

Bere uledia, urrezko ibaia lez,
Darorkio uin leunetan,
Guzietara edatuz gero
Sorbaldan borobiletan.

Irriño baten ao gozoa
Alai idekitzen zaiola,
Altxor aundi bat esan liteke
An altxaturik dagola,

Ortzen pitxiak dagerzelako,
Dirdiratsu, bi lerrotan,
Goiko mendiko marrubi bezin
Gorri diran ezpainetan.

Gorputz liraina miesa zuri
Ta arinaz dauka jantzia.
Esan liteke gotzon bat dala
Donokitatik jautsia.

Gau ilunean dagerkidala,
Dirudi, zinez, usoa,
Ekaitz erdian ego zabalik,
Datorkidana aizek, joa.

Ozti beltz beltzan margo politez
Dagerkidan ortzadarra,
Biotz minduan berpiz dakidan
Itxaropena ta indarra.

Beso zabalik ta irri ezpaintan
Aurrerontz datorkidala,
Goiz aratzaren argitasuna
Nesake beregan dala.

Nere ondoan zutik geldirik,
Jartzen dit esku arina
Buru gainean, nai baleza lez
Ezereztu nere mina.

Ao zabalik gero dantzuiot
Abotsaren eresia.
Eresi samur, goxo-goxoa,
Bere ezpaintako ezta.

BERAK

Olerkari gaxoa, ziñez errukarria
Esango al didazu zein dan zure mina?
Zure gogo samurra orrela bizitzeko
Atsekabez betea ote da egina?

Begiak lainotuak, makurturik burua,
Maturik eztarria, sutan bekokia;
Ta gogaketa beltzez josirik oldozmena...
Zinez errukarria, zu, olerkaria!

Leiaz banatorkizu oinazea arintzera,
Nere maitasunakin dakartzut alaia.
Argitu nai dizkitzut zure begi itun oiek,
Zure minarendako dakar sendakaia.

Eme gain arin baten mukertasun ankerrak
Birrindu ote ditzu zure gogo ituna?
Edo, ikusi zenuen norbaitek zeramala
Zure maitasunaren bitxi ikuz-kutuna?

Idoro ote dituzu ludiko basoetan,
Ezpainetan irrino aizkide maltzurak,
Laister, baina, urratzeko, pizti goseti legez,
Zure isate osoa: gogo ta ezurak?

Esan, esan, lenbailen zein dan zure larria;
Uxatzeko gerturik nagokizu bertan.
Zein, zein da iluntzen zaitun goibel izugarria?
Beazun mingots ori, zertan dago, zertan?

OLERKARIAK

Zure itz ederraz bide zatorkit gogo minduan
Oinazeak berritzera?
Ai, utzi, arren, utzi nazazu beazun ontan,
Minok sendakaitzak dira.

Oinaze ontan, ni naiz neguko zuaitz biluzi
Ta izoztuai idurikoa.
Aize gogorak astintzen ditu, ta aien azalez
Euria doa ta doa.

Alaxen, bada, oinazearen aize gogorak
Jotzen du nere gogoa,
Ta atsekabeen euri samina, gelditu gabe,
Daror beti oparea.

BERAK

Olerkari gaxoa, zinez errukarria!
Ordun, ezesten dezu nere maitasuna?
Ordun, naiago dezu arantz oien artean
Bizitzea, bakarrik, beti itun-ituna?

Maitasuna dakartzut, ta, itsu, ezesten dezu,
Zoriona daskeinzut, bainan ez dezu nai,
Agur, bada, banoa; entzun, bainan, lenago:

Zure zoritxarraren, zu, baiki, zera gai.

OLERKARIAK

Ez inondik, ez inondik! Egon, arren, egon emen!
Zu zera gelditu zaidan adiskide bakarra.
Galduko bazindut, bada, nork eman lizazbidake
Kemena goarentzat biotzandako indarra?

Zuri atsegin eiteko berriz urratzera noa
Esku anker ta gogorraz nere zauri bizia.
Eta berrikusiko det nere odolaren uina
Igotzen, lenago bezin gorri, bere, joria.

Maitetasun bat biotz gaxo onen erdi-erdian
Neukan ongi altxatua,
Oroitiz samurra! Nere maitale kutun-kutuna
Nendukan liluratua.

Esan nezake ludi ontako eder guziak
Bere izatean zeuzkala.
Ozkarbiaren urdin txukuna ta itxasoaren
Apar zuri ta makala;

Ondartza alaiak ta uztailke gari jori-onduak
Daukaten eritasuna;
Udaberrian sortzen diraden iratze ezeak
Duten orlegitasuna;

Zuaizti arro ta mendi izurrak udazkenean
Janzten duten soinekoa;
Urretxindorran abots samurra; zurrunbilo ta
Itxas nastuen orroa;

Iturritxoan lelo biguina, lili-usaia;
Tximist-leinotu beroa;
Uri aundien zarata gaitza ta baserrien
Bare ta gentza goxoa;

Ortze ta lurra, aize ta itxaso, euzki ta argia
Beragau zeukan guzia.
Bera zan eder nere maitale kutun-kutuna!
Bera zan maitagarria!

BERAK

Ordun, olerkaria, zure maite-kutuna,
Biotz orren jabea, sumatu det nor dan.

Aberriarendako maitetasun bizkorrak
Surik ipini ditzu biotz-ezpainetan.

OLERKARIAK

Bai, egia da! Entzun zadazu. Aldi artan zan
Bakaldun on-emakorra
Urreko iledi edergainean zeukan burestun
Aberats ta diztikorra.

Sorbaldetatik, zabal-zibuka, zerorkan beira
Bakaldunen janzkorra.
Eguerdiko euzki bezala dirdiratzen zun
Bere bekoki garbia.

Bainan, ai-gero! Bai aldaketa mingots-mingotsa!
Nork sinetsi zezakean?
Bitxi ederrez apaindutako burestun ura...
Irabioka lurrean!

Ez darama, ez, bere soinean, bakalduna lez,
Antzinako janzkorra.
Bialdu zuten bakaltegitik, eta itzali zan
Bere edertasun-argia.

Orra non dagon! Orra, badakuts! Goiko Jaun Ona!
Bera dan kupigarria!
Musu minduan, ai ene! Ipinio dio oinazeak
Bere atzapar larria.

Aize zakarrak guzietara darabilkio
Gogorki iledi nasia.
Begietako argi itzalia, da lainoetan
Il urren dagon euzkia.

Zintzil zarpailez jantzia doa; ez dezake ere
Bere gorputza estali.
Zakur goseti amorratuen talde aundi bat,
Artega joan ta itzuli,

Sainga ta uluka, gelditu gabe, alboan dauzka,
Maltzur-maltzurak itxoiten
Aragietan ortzak sartzeko, bere burua
Noiz itzuliko ote duen.

Uxatu zuten aranetatik, ta orron dabil
Orain goiko aitz latzetan,

Iges eta iges, gorago beti, orein bezala
Ote ta pagodietan.

Era itun ortan ipini duten esku guziak
Ez dira, ez, arrotzenak.
Lan donge ortan leiatu dira —nola sinetsi?
Baita gure anaienak.

Ekentzat gorroto! Gorroto bizia!
Amaren altzoan aizto sartzeko
Bere errainetatik atera ziranei
Gorroto bizia beti betiko!

Bere esne goxoaz aletu ziranei
Urratzeko gero bular maite ura,
Gorroto samina berorkie beti!
Betikoz gorroto, amaika aindura!

Bere ezpainetatik ostu ziotenei
Maitasun-muso ta itzen ezta,
Aurpegia gero ta ttuka estaltzeko,
Gorroto ta aindura bizi-bizia!

BERAK

Geldi, geldi, olerkari; eutsi, eutsi sumin ori;
Bestela galduko dezu, noski, zure burua
Kupigarria da, ziñez, aberri maite-maitea
Era ortan ikustea gogorki zauritua.

Badakuskit, ala ere, euzkotar multzo batzuek
Beti gerturik daudenak aberri gaizkatzera
Zabaldu, bada, biotza itxaropenaren argira,
Gurenda eguna, agian, laister doa urratzera.

Eta, gainera, abes egin, olerkari maite orrek.
Ez bekizu, ez inondik, ixildu estarria,
Abestu gelditu gabe, eresertia izango zaizu
Gogoaren atsedena, biotzaren ezta.

Eta poztu zaite. Ara: zelaia zuritzen zuen
Elurrezko estalkia, gailurrera itzuli da.
Maitagarri irritsu legez, argiz ta margoz jantzia,
Udaberri txukunaren aurpegia ageri da.

Arek, begiratze batez, eguzkia piztuko du
Ta beronen musuz bela urtuko dira elurrak.

Ta jantzi diztikorretan darozke gailurretatik;
Baita bere laina, berriz, irentsiko du lurrak.

Baino iturri gardenetan berriro ere dagerzke
Ta zilarrezko matasa lez, doazke abesten,
Ta adituz urretxindorrak eken otsa gau minean,
Beren maite leia asiko dira bertan edesten.

Zugatzak jantziko dira berriz orri orlegiaz
Ta aien kimu berrietan txori abeslariak
Dituzte antolatuko, udaberriarendako
Opari eder bezela, bein ta berriz kabiak.

Itxaron! Ara: belardi ta sagardiak badoaz
Arin-arin apaintzera lili mardul ederrez
Atsonez-uin goxo batek ludia usainztatuko du.
Bete bezaitza uin orrek alai ta itxaropenez!

Itxaron! Egunabarra sortaldeko mendietan
Gau beltzeko iluntasuna oraikotz ai da urratzen.
Ta oro alaitzen dala, zu itun-itunik zagokez,
Oinazeari emana, zure mina txestatzen?

Poztu zaitte eta abestu! Lur naroan errainetan
Diraki, agertu naiez, nonnai, eurrez bizia.
Poztu zaitetz eta abestu! Zure eresia izan bedi
Berpizte garailearen ereserki aundia!

Esku leunetan artu zun gero
Nere burua maiteki,
Ta donokiko begi ederrak
Josi zizkidan samurki.

Ta gero musu bero-bero bat
Ezarri zidan kopetan;
Eta txinkarzko labe gorria
Piztu zitzaidan bet-betan.

Lili mardulen orri ezeaz
Eindako ezpain garbiak,
A! Gero musu goxo-goxoaz
Laztandu zuzten neriak.

Ordun barrengo gar bizi ura
Eztarrira igo zitzaidan.
Eta barruan ezin idukiz,

Aotik iges ein zidan.

Agur, olerti eder-ederra,
Nere ortzeko argia!
Bitxi aratza, lili mardula
Goi txukunetik jautsia!

Gau ilunean aizaro beltzak
Berrertsiko nautenean,
Atorkit berriz, ta urgaztearren,
Agokit aldamenean!

Eusko Olerkiak, 1931

SEASKA ONDOAN

«Viens, nous serons heureux ensemble;
La terre est indigne de toi»
REBOUL, L'ange et l'enfant

1.

Din, dan, boieran
Gure aurra aserrean.

Elurra jauts ala ari da; zuritu da mendia.
Arditxoak sartu dira otz-otzez etxol zarran.

Din, dan...

Aizea txistuka ari da. Ori aize zakarra!
Eraman nai ote dek, ba, ero orrek, tximinia?

Din, dan...

Ez bildurtu: aingerua bialiko Jainkoak
Geiegi arrotzen bada, kate latzez lotzera.

Din, dan...

Lainopean dabilzaten itzal aiek, zer dira?
Ai ene, bai ote dira otso beltz-gosetiak?

Din, dan...

Nik badaukat arditxo bat emen seaskatxoan
Bainau auxe jango duan atsorik, ez ludian.

Din, dan...

Axatuko bai nioke gure Beltxa indartsua
Ta biotza zilatuko, ba-letor, izkiluaz.

Din, dan...

Eman, neska loti orrek, suari beste enborra,
Ta, i, Beltxa itxusi orrek, utzak geldi katua.

Din, dan...

Elurra jauts ala ari da. Au elurketa gaitza!
Txoriak jasango dute orain otz ta gosea.

Din, dan...

Bainan ene txorinoak, ez inondik, ordea:
Len ukatuko bai diot nere aoari jana.

Din, dan...

Aurra loak artu digu. Jango nuke musuka!
Aingerurik baldin bada, ona emen, ona bat!

Din, dan...

2.

Urtu zan elur zuria euzkiaren musuaz;
Ta mendiko aitz bakotxan, sortu zan iturri bat.

Din, dan...

Bainan berriz eldu ziran ilun-ilunak
Ta asi zan elurra berriz jauts ta jauts, jautsi ala.

Din, dan...

Eta bein aingerutxoak, elur bezin zuriak,
Sartu ziran sukaldean, amatxo lo zegola.

Din, dan...

Ta aurtxoa eraman zuten besoetan esanaz:
«Ator beian bizitzeko, ederregi aiz eta».

Dilin din, dilin dan,
Dilin din, dalan.
Aingerutxo onak
Zeruran.

Eusko Olerkiak, 1931

AZKATASUN

«Wer reitet so spät durch Nacht und Wind?»
GOETHE, Der Erlkönig

Egun batean itun nengoan,
Itun sarritan bezala;
Ta alaitzearren nere biotza
Uxatzen odei zitara.

Etxea utzirik baso itzaltsurontz
Arin abiatu nintzan.
Suzko odeietan euzki epela
Mendi ostean sartzen zan.

Urrats ariñaz ta gelditzeka
Gero igo nintzan goi-gora,
Gailurretatik laister berriro
Jausteko, nork daki nora?

Pozarik, baña, ez nun arkitzen.
Itun, artege, oldozkor,
Ustekabetan idoro nintzan
Basoz nendilela atsalkor.

Zabal-zabala zan baso ura;
Zabal bezin itzaltsua.
Sasi-artean eta ilunpetan
Nenbilen arras galdua.

Orduko gaua etorria zan;
Ta bere musu zurbilez,
Agertzen ai zan geldi-emeki
Ilargia, mendi-gañez.

Bere argia, zilar motots lez,
Jausten zan goitik lurrera,
Ostai-artetik nekez igaroz,
Sartzen zan baso barnera.

Aize sendoa gero jeiki zan
Bere abotsa zoliaz,
Eta basoko zoko guziak
Bete zituan orroaz.

Abots latz arek bazirudien
Erraldoi-abestelia,
Batean lertzen diraden anei
Ortotsen orro larria.

Latzikara aundiz arras zurtua
Nentzuan oskar uzu ura
Eta arriturik nenkusan aizen
Oldar eta abiadura

Indar aundiaz astintzen zitun
Zugaitzen zubil sendoak.
Austen zituen adar lodiak
Sakabanatuz ostoak.

Jasotzen zitun goibel lodian,
Orbel ustelaz batera,
Ta irrada arinan ta txirimilka
Zeramazkien aurrera

Ordun, baturik indar guziak,
Oju zoli bat ein nuan:
«Aize zakar ta erraldoi orrek,
Zer bilatzen dek basuan?

Nai dek, agian, aritz sendo iek
Erro-errotik atera?
Zergatik ago amorratua
Zauri-dun lunan antzera?

Ta orro latz bat aditu nuan
Ortotsa bezin aztuna:
«Aritz-artean atzitua nauk.
Nai diat azkatasuna!»

Larritasun bat asi zitzaidan
Biotz erdian zizt-eiten:
Zuaitz oitatik bat balerorkit,
Arras galdua nengoen.

Ariñeketan atera nintzan
Iradu baso artatik.
Ta aize zakarrak zerraien beti
Orroka zuaitz azpitik.

Ilargi eder-zuri-aratzak

Dir-dir eiten zun ortzean
Nere laisterra jarraitu nuan
Basoa utzirik atzean.

Mendi egalez jexten nintzala,
Dantzut zarata gogorra.
Nere oinetan edatzen dakust
Amil ilun-zemakorra.

Nere laisterra jarraitzen det, ta
Jautsi amilondoraino
Ilargiaren argi naroa
Ez zan barrentzen araino.

Bainan ikusi al nuan aisa
Urolde sumin-sumina,
Arkaitz-arteon ongi ertsia
Jexten zala arin-arina.

Bere ur nasiak, oldar gogorraz,
Aitzeko uberkan zerorzen,
Bizkar borobil-zemagarria
Beti aunditzen ta aunditzen.

Aitz gogorretan eginalean
Zarrast-egiten ari zan;
Eta gaineko apar ariña
Odolezko zirudian.

Bazterretako adar batzuek,
Arriturik balegoz lez,
Makurtzen ziran ukitzeraino
Ur ezkaitz ura ostoez.

Bainan beronek adarretatik
Erauzten zitun orroka,
Laister, ordea, jaurtikitzeko
Amurruz arkaitzen aurka.

Uroldearen amurru arrek
Ikaratua nendukan.
Bildur-mamua buru gainean.
Zebilkidan so zibukan.

Zenbait tokitan uberka latza
Zabaltzen zan bat-batean;

Eta uroldea bertan asten zan
Baretzen osin batean.

Laister, ordea, len bezin uzu,
Len bezin zaratatsua,
Turrusta aundian zerorren berriz
Aitz-arteana amildua.

Bere oskarra, eten gabeko
Orroa bezin larria,
Beti dirauen, akitzen ez dan
Ortots latz bati irudia.

Nere kemena berriz baturik,
Oju larri bat dagiot:
«Urolde ori, zergatik ago
Orren aserre?»— dasaiot.

Eta belaxe, amilondotik
Datorkit orro aztuna:
«Uberka ontan beti ertsia,
Lei bat det: azkatasuna!»

Orduko ilargi garbia zagon
Ortzalde garaienetan
Eta gauaren ezetasuna
Sartzen zan neure ezurretan.

Samintasun bat nere biotzan
Gelditzeka ari zan sartzen.
Urolde-ertzean itun-itunik
Gelditu nintzan gogaltzen.

Leize artatik, nolapait ere,
Nai izan nuan atera.
Ta lipar artan zaldi bat dakust
Zetorrela edatera.

Elurra bezin zuri-zuri zan;
Belarriak zut-ariñak,
Anka-me, bainan arras sendoak,
Laisterrerako eginak.

Urbil nintzaion eta nere eskuz
Zurda azkarki atzi nion.
Jauzi batekin bizkarran igo

Ta aztalak josi nizkion.

Abere urenak jauzi-ein zuan,
Tximistak joa bezala,
Ta abiatu zan; laister bizkorran,
Oldozkun lez zijoala.

Zuaitz sendoak irrada gaitzan
Mamuak lez zigarozen
Ta uroldearen orro iraunkorra
Ia ez nuan aditzen

Mendi egalez zegoen bide
Zar ta erdi atzendum
Sartu zan sutsu nere zaldia
Bere laisterketa uzuan.

Lepo izerditsu-edatuari
Arras azkarki itxekia,
Ta nere eskua zurdileari
Iñal guziaz atzia,

Mauma tzar batek jabetua lez,
Banoa gora ta gora.
Nora ordea? Laister gaitz onek
Nora naramake, nora?

Odei-zerrenda baten atzean
Ezkatatu da ilargia.
Noizbeinka dantzut nere alboan
Ontzaren oju zolia.

Bañan zer dira zoko ilun artan
Agertzen diran txindiak?
Esan liteke aizaro-pean
So dagozkidan begiak.

Egiñal larri batez lortzen det
Zaldia gelderaztea,
Ta geratzen naiz ikaratua.
Zer dakust, Jainko maitea!

Zubil urtetsu baten zuloan
Ontza zeken bat zegoen.
Begi izkidunak zoko ilunean
Oker diztiazten zuten.

Bere atzapar latz-zorrotzetan
Urretxindor bat bazuan
Ta moko okerra odol gorriaz
Zikindua ikusten nuan.

Txori gaxoa, minaren-minez,
Zegoen txio-txioka.
Bular txikarra zarrastatua,
Biotza ageri taupaka.

Zalditik jautsi ta jaurti nion
Arri bat inal guziaz;
Bainan ukitu baino len, ontza
Itzuri zitzaidan egaz.

Ixil-ixilik aienatu zan
Lapur jazarkatua lez,
Zulo ilunean utzirik bere
Arrapakia iltzer minez.

Nere eskuetan, arreta aundiaz,
Urretxindorra artu nuan.
Bere eztarikoa adia ituna
Nolako minaz nentzuan!

Oinaz larriak dardarazten zun
Osoz bere gorpuztxoa.
Txori gaxoa! Oraindikan bein
Ideki zun mokotxoa.

Ta urrezko lumak inarrosi-ta
Azkeneko oldar batean,
Il zitzakidan, ura bai mina!
Nere esku oken artean.

Ez ongi-aldi nabari batek
Napurtzen zuan osoro
Nere izatea. Zaldi gainera
Jauzi dagiot berriro.

Ta berrasten det nere laisterra
Len baino erokiago.
Lauoinka doa nere zaldia
Gero ta oldarkiago.

Lauoinka doa nere zaldia
Bere larrua oketan
Ta lurrinezko zurrutzak ziltzen
Zaizko sudur zabaletan.

Lauoinka doa nere zaldia
Oldozkun bezin arina,
Lur gogorrean josten duala
Bere ointoko burdina.

Lauoinka doa nere zaldia
Bere laisterra gogorran,
Ta apatzen oskar izugarriak
Durundi dagi aitzetan.

Ta ango ixiltasun agurgarrian,
Arkaitzez-arkaitz doala,
Bein ta amaika aldiz diola uste det
Lekaro artan onela:

«Lakemen ederra,
Zatozkit lenbailen.
Azkatu, azkatu,
Lakemen, lakemen».

Nere zaldia, lauoinka beti,
Abiatu zan su ta gar
Meaka baten. Ilun zegoan;
Oro zan ari ta legar.

Aitzinxeago, bide zakarra
Tolezten zan eskubira,
Ta ara jo zuan nere zaldiak,
Beti lauoinka goitira.

Ukondo ura oinaztura bat
Bezin arin igaro-ta,
Top! Bat-batean geldi zitzaidan,
Lurrean oinak josi-ta.

Maturra gora, lepoa zut-zut
Eta pitin bat atzera;
Anka sendoak luze-luze einta,
Arrantzekian antzera.

Igige-zurrun geldi zitzaidan.

Bearrik buru jaso;
Laister oldarrez, arkaitz zorrotzen
Aurka bestela banoa.

Lotu nintzaion, inal guziaz,
Amilan eror ez nendin
Bearrezkoa zan ortarako
Lepoa zut egon zedin.

Ura larria! Bide zakarra
Zagon tupustez moztua,
Ta oinkada bat aitzinxeage
Nenkusan amil-burua.

Arkaitzen karel zorrotz ta izurrak
Jexten ziran sakonera,
Gerturik beren ortz larriekin
Zerorkiena urratzera.

Lengo izualdi ura igaro-ta,
Begitzea zabaldurik,
Ikuskin eder ta arrigarria
Ikusi nuan gelkurik.

Antxe zegoen itxas larria
Arkaitz gogorren onean;
Antxe zegoen, neurge, ortzekin
Beti musuka urrunean.

Uste izan nuan baretasunik
Zabaltze artan bedere
Narkikeala. Ez zan, ordea,
Baretasunik an ere.

Ortze zabalez gau-bakalduna
Geldiki jexten zijoan.
Laister letzake, neschutz lotsor lez,
Itxasoaren alzoan.

Odei ludi bat urratu-ata,
Zurruztaka ixuri zuan
Bere argi ikuz-zilarrezkoa
Itxaso asaldatuan.

Ordun ikusi al izan nuan
Etortzen, beronen gainez,

Uinen lerroak, laister gogorran
Bazterreko aitzen aurkez.

Mendiak bezin zerdenak ziran
Ta arin ertzerontz zetozen,
Beren kopetan galdur zuri bat
Zeramatela irakiten.

Nere zaldi izuarena baino
Bizkorrago zan biziki
Beren lauoinka. Ta ozantzaren
Oskarrarekin, oldarki.

Amiltzen ziran arkaitz gainera
Elkar oldartzen zutela,
Luna goseti-suminarekin,
Bi mendi-lerro bezala.

Bainan arkaitzen ortz zorrotzetan
Erruki gabe urratuak,
Itzultzen ziran, sumin gogorraz,
Uin izugarri-uzuak.

Itxas-azala aienatzen zan
Une batean aparrez.
Ta nork lezake ango zarata
Itxasoaren oskarrez?

Erraldoi larri-zaurituaren
Ots garratza ulertu nuan.
Azkatasuna-bila zebilen,
Arresirik nai ez zuan.

Bainan tupustez iduritzen zait
Dardarka dagola lurra.
Goiko Jaun ona! Ezurretaino
Sartu zitzaidan bildurra.

Nere zalditik jauzi eginik,
Belauniko jarri nintzan;
Nere eskuekin ukitu nuan
Ta ene, bai, egia zan!

Eskuz ukitu dezute noizbait
Joale bat miaz joa?
Dardar arin bat eskupe edatzen

Menasta osoaz doa.

Alaxen, bada, oartu nintzan
Lur done aren ikaraz.
Azkatasun leiz erri oso bat
Zebilen, ene, dardaraz.

Azkatasuna, goiko alaba
Islatsu-garden-gardena;
Gizadiaren edergailurik
Uren, eder ta aundiena!

Azkatasunoi, euzki bezala
Gizon-bekoki gainean,
Argitzen dezu erlantz bizi-az
Bere bidea lurrean.

Abere gainez jasotzen dezu
Goiko mailara gizona:
Zuregatik au izaten baita
Naiz gaizto edo naiz ona.

Ez zera inondik lizunkeritan
Dabilen emagaldia,
Neskutza baizik txukun-txukuna
Jantzi zuriz apaindua.

Gotzon garbia bezin ederra
Zure irudia ikusirik,
Gurtzen zaituzte Jainko bezala
Zure ederrez zoraturik.

Bainan Urtziren eskuetatik
Atera zeran ezker,oa,
Bere aurrean makurtu bear
Zure burua apalkiro.

Gizona, baiki, galdu deiteke
Zure lorratza jarraitzen:
Zure musuko argitasuna
Baidu-ta zorabiotzen.

Eguzkiari aurrez-aurrez so
Dagionaren antzera,
Zure irudia jarraika beti
Doakio guzitara.

Ordun ausarki bere kopeta
Donokira jasotzen du
Ta, gokaiztoa bezin dongea,
Arroki ots egiten du:

—Ez det onartzen jabetasunik;
Ni naiz neronen jabea.
Non ago, bada, goiko Urtzi ori?
Ez nauk ire mirabea!—

Une bateko ustekeria!
Egun batean, gaizoa!
Urtzi aurrean aurkituko da
Zerorren gogo arroa.

Eta azkatasun-euzki ederra
Itzaliko da betiko.
Nai izan ta ere alik ez dezu
Ordun gauz onik eiteko.

Azkatasunoi, goiko alaba
Eder-eder ta islatsua;
A, zenbat aldiz, gizonen grinaz,
Zakusagun lizundua!

Lore txukuna bezin aratza
Zeran azkatasun ori,
A, zenbat aldiz biurtzen zeran
Loietan datzan zitori!

Gizadiaren gaiztakeriak
Zure jantzia, ondikotz,
Zikindu zizun, ta bekokia
Lañotu ludiko lertzoz.

Gurutz Deunatik ixuritako
Odol garbi ta bikainak
Berriz zuritu egin zizkizun
Zure soineko apainak,
Ta jeiki zinan, txukun ta eder,
Argizko gotzon antzera,
Ta zure egalak zabal eginta
Bazter batetik bestera,

Aien gerizpe ta babesean

Apetaldu zenituan
Gizon guziok, oiloak bere
Txitoak lumatartean

Zaitzen ditun lez. Ta ordudanik
Oro izan ginan anaiak:
Urre-seaskan sortutakoak
Ta eskarien semiak.

Odol ber-beraz gizon guziok
Izan ginan erosiak
Ta egun batez goiko atea
Zitzaizkigun idekiak.

Zein kazkarra dan gizadiaren
Izakera auxe, ordea,
Beti baidabil, katamotza lez,
Ezin asetuz gosea

Gizon guzien anaitasuna
Dengeki ostikaturik,
Erri batzuek jeikitzen dira
Bestiez jabetu nairik.

Odolezko ibai lazkarria
Ludi onen edestia.
Erri arroek artan nai dute
Ito erazi txikia.

Urtzi Altsua, erri gaxo au
Atera zazu lenbailen
Bein jaurti zuten amiltegitik
Berriz zoruntsu izan daiten.

Eta entzun, i, goiko alaba,
Azkatasun bikain ori ori;
Donokitako lilitegitan
Irazandako zitori

Ator ire egaz Aberriaren
Bekokia laztantzera;
Ta uso zuri lez, gero oakio
Magalean ezartzera.

OREIN ZURIA

«Es giugen drei Jäger»
UHLAND

Iru eizilari bein baten eizera
Joan ziran orein zuria arpatzera.

Etzanik zeudela zuaitz baten pean,
Amets-egin zuten iruek batean.

Lenengoak
Amets bat egin det. Sasitan makilka
Nenbilela, ploxt, ploxt, oreina jauzika.

Bigarrenak
Zakur sainga artean laisterka badua,
Pin, pan! Nik kiskali ein nion larrua.

Irugarrenak
Oreina ikusirik erortzen lurrera
Pozik eman nion adarrari, trara... !

Erausten etzanik ola zeudenean,
Oreina igaro zan eken aitzinean.

Ta eizilariak ongi ikus baño len,
Sakon-muno zear, aiendua bai zen.

Ploxt, ploxt; pin, pan; trara!

Yakintza, 1933

LORE IGARRA

1.

Bein ikusi nuan arrats-apalean,
Gonatxo bildua ta aztalak ageri,
Lotua yorañez iratzeketari,
Ikusi nuan bein mendi-egalean
Arrats-apalean.

Nabari zitzaion gorputz lirain artan
Biurrikerian artegatasuna
Aingerutxo baten errugetasuna
Zagerren, ordea, begi urdiñetan.

Neskato alaia mardultasunean,
Arratseko aizez zibuka uledia,
Lore bikain bezin atsegingarria,
Ikusi nuan bein, mendiko narean,
Arrats-apalean.

2.

Ikusi nuan bein txaide eder batean.
Sedazko jantziak osoz apaindua,
Andiki oker bat alboan lotua,
Bein ikusi nuan, oi ordu txarrean!
Txaide eder batean.

Gorputz lerdin ura zan eder-ederra!
Mendiko lorea, pipila edatuz,
Liluraz joan zan aundituz ta aundituz,
Ta, ikasiz geroz, artu zun bidats okerra.

Bein ikusi nuan Parisko txaidean,
Beiratze sukorrin dirdira gaiztoa,
Algara lizunez beterik aoa,
Ikusi nuan bein, gau erdi ostea,
Txaide eder batean.

3.

Ikusi nuan bein arrats apalean

Mendiko elurra bezin otz-zuria,
Bere begitako dirdira itzalia,
Bein ikusi nuan, zerraldo batean,
Arrtas apalean.

Uri aundiaren lurrin edendunak
Eusko usoantzat ez ziren eginak.
Maitekeriaren uin lizun-saminak
Laister xautu zitun bere edertasunak.

Egun batez, gaxo aurkitu zanean,
Maitalerik gabe, lore igar antzera,
Iltzer etorri zan aman magalera.
Ta ikusi nuan bein, etzana ilkutxean
Arrats-apalean.

Yakintza, 1933

LORE AIÑAKO ZERA

«Du bist wie eine Blume»

HEINE.

Lore aiñako zera
Lirain, eder, garbi.
So, ta ituna gogoan
Sartzen zait emeki.

Nerea inoiz izanen
Ez zeran neska apain:
Zai bezaitza Urtzik orren
Garbi, eder lirain.

Yakintza, 1933

BIOTZEAN MIN DUT (ILETA-ERESI)

Gure Lizardi aundiari gogo minduaz

Biotzean min dut, min garratz-aundia
Negarra darie nere begi oki.
Enarak datozen garaiez il zaigu
Ain maite genuan olerkari aundi.

Ezta berriz yoango
Sagar loretsura,
Neskats urdin iantzia
Maitez agurtzera.
Ezta berriz sartuko
Baso itzaltsu artan
Andereño beltzeran
Itzal, laztantzera.

Oi,
Oi,
Ler adi, biotz!

Urretxindor gaxoa
Betiko ixildu da.
Bere txinta bikañak
Akitu zaizkigu.
Ene, zein ituna dan
Bera bear auxe!
Alako altxor auxe
Alako altxor aundi
Orren goizik galdu!

Oi,
Oi,
Ler adi, biotz!

Enarak badatozke
—Egoak ikara—
Adizkide urretxindor,
Oi zuten lez, bila.
Adizkidea, baina,
Il zaiela-ta, aurten
Ilobi otz gainean
Abestuko minez,

Oi,
Oi,
Ler adi, biotz!

Agur —itun diotzut—
Olerkari maite!
Agur, gure Lizardi
Egun aundira arte!

Biotzean min dut, min garratz-aundia.
Negarra darie nere begi oki.
Ez gaitzakaan aztu, Yainko gainetara
Igoteko utzi gaitukak, Lizardi!

Yakintza, 1933

URRETXINDORRAK IGESKA

Lizardi ta Bedoñaren oroiz.

Basoan ibili naiz oro zan ixilik
Nere urratsen ots soilki al izan dutentzun,
Noan zainaren gana, galde egingo diot.
Ea bazter oketan ekus ote ditun.

—Esan Lorenzain orrek,
Baratze ontako
Urretxindor bikainak,
Arren nontsu dira?
Emen abaro oketan
Len ikusten nitun.
Gaur, ordea, alperrikan
Nabil orron bira.

Oi,
Oi,
Yoanak baitira!

—Biotz mindua dezun
Bidazti gaxoa:
Egaka urretxindorrek
Emendik itzuri.
—Itzuri! Ta aien txintak
Akitu zaizkigu?
Berriz ez dantzukegu
Aien abots guri!

Oi,
Oi,
Yoan dira itzuri!

Belarri okendako
Nun ots eztigarri?
Nork alaituko digu
Orain baso ixila?
Norantz itzuri dira?
Esadazu, arren,
Iradu bereala
Noakien bila.

Oi,

Oi,
Basoaren ixila!

—Beiko lilitegiak
Betiko utzirik,
Iganak dira «Yainko-
Muño-gainetara»
An nai beste dukete
Goiko «zorun-ardo»
Urtzik sartu baititu
Bere mastitara

Oi,
Oi,
Zeruko goitara!

Lorzain Done Orrek,
Goiko Yaun zerana,
Zugana badituzu
Abesle bikainak,
Egorzkiguzu, otoi,
Aien ordezekoak
Abesteko Aberri-
Berpizkunde-minak.

Oi,
Oi,
Gure lor saminak!

Basoan ibili naiz, oro zan ixilik.
Nere urratsen ots soilki al izan dut entzun.
Urretxindorren kabi epelak uts-utsik
Urretxindorren kabi epelak uts-utsik.

Yakintza, 1933

LORE BIKANĀ

Saitzar'tar Maite neskatil eder-begikoari, biotzez.

Neguan gaudelarik,
Nere aurrean,
Lore bat agertu zait,
Sasi batean.

Eguneko arazo
Amaitu ostez,
Xoko ontan ikusten dut
Pozaren-pozez.

Orriak zuri-gorri,
Mimiko musker,
Bai aratz ene lili!
Bai txukun-eder!

Bekoki legunean,
Islatsu ta argi,
Intzeko tantotxoak,
Goizeko bitxi.

Adartxo bigunean
Aizek darabil
Eta aren bilaldean
Txoridi dabil.

Oi, lore bikain ori,
Zure urretxindor
Ai nendi abesteko
Gauero pozkor!

Ekaitza datorrela,
Gogor-beltzuri,
Eskein al banizazu
Aterpe guri.

Nere ego arroetan
Maitez zaitzeko
Ta erauntsi bizkorraz
Begiratzeko!

Lenago zilatuko

Ene bulartxo
Tximistak, uki baino
Zure orritxo.

Bainan lorezainen bat
Ene, datorke,
Ta egun batez urrun
Bazaramake.

Xoko atsegintsura
Ordun natorke
Ta adar bigun gainean,
Oi, ez zagozke.

Yakintza, 1934

BAZTANGO MENDIAK

1.

Nik maite zaituztet Baztango mendiak
Udalen yorian iratzez yantziak.

Igaro baintun zuen nagalean
Urterik onenak gaztetasunean.

Gogora datozkit oroitzak pilaka
Ta ausnartzen ditut maiz, gogoz, aspertzaka.

Nere biotzean orduko su ta gar
Ta aberriarentzat maitetasun azkar!

Ordun loretu zan yeltzaletasuna
Nere baratzean, aratz ta txukuna.

Euskerari lotu nintzaion orduan,
Sakon yosi naiez izate barruan.

2.

Agur Legateko gailur donetsia!
Zuk yasotzen duzu Gurutz gurgarria,

Erakutsi naiez ludi osoari
Zein kutuna zaion geren erriari.

Agur, odeietan kopeta yasoa
Murgiltzen duzuan Auza aundi ta arroa!

Agur, zu Baztango erraldoi larria
Euskadi-zaina lez zerurontz zutia!

Agur, o Mailantz'ko erreka gardena
Aitzez-aitz abesten arin zoazena.

Oraindik nigan dut zeren irudia;
Oraindikan dakust zure ugaizt bizia

Ta dirudit, ene! Apar urdurian
Badagerzkidala, so ezti-eztian,

Aintzinako begi eder ta otzanak,
Neretako, bainan, izan ez ziranak.

Mailantz'ko erreka, zure bazterrean
Azkeneko aldiz, oi, egun batean

Aren abots leunak laztandu ninduen.
Abintza aiek, baina, eraman zituen

Aizeak. O, alde, alde neregandik
Oldozkun itunok! Ez dago zorunik

Beko ludi ontan. Arantzak zein gogor!
Loreak zein murri! Nunai min eta lor!

3.

Ene biotz orrek, berrartu kemena.
Goitik datorkizu sendakai onena.

Norbaitek esan du zerala negarti.
Oi, zure barruan sartu al baledi!

Barruko mingotsa datorkit aora,
Begiok, ordea, so dagite gora.

Ez da betikorra nere itundasuna.
Bizitz onen aruntz badakust zoruna,

Ta minez artean dagerkit, naroa,
Izar distikorra bezala, itxaroa.

4.

Baztango mendiak, nere gaztaroko
Poz eta atsekaben mintzoge-lekuko!

Aintzinako oroitzak dakarzkidazute,
Ta nere gogoa larri egin dute.

Agur, izki biziz, emesti ta yoran
Bizitzon zati bat dirakurt zuengan.

Yakintza, 1934

IZANEN AIZ NEREA?

O izar
Donea:
Noiz izango nerea?
Ludiko basoetan
Galdu naiz ilunpetan.
Zuganontz,
Maiz-sarri,
Digo ne oiur larri.

Laztasun
Gogorra!
Biotza otz ta idorra,
Ez det, bada, arkituko
Euzkirik berotzeko?

Argia
Begitan!
Ta beroa biotzan!
Ene! Alik laisterren
Betozkit, Urtzi, arren!

Izarra
Donea:
Izanen aiz nerea?

Yakintza, 1934

ERREGÉAK DIGARÓZ

1.

Lo dago aurtxo txikia oe bero-beroan
Maindire zuri artean, lo dago, lo gozoan.

Bere burutxo ederra, motots goriz yantzia,
Dirudi elur gainean yautsitako lilia.

Bere aur-gogo garbian amets goxo digaro,
Ta irriparra ezpainetan lilitzen zaio oparo.

2.

Gaua da, ta lur osoa estali du elurrak.
Odeitan sartu dituzte gain otzak mendi izurrak.

Urrun artan eldu dira gameluen gainean,
Oken atzak irarriak utzirik gibelean.

Aberen ats kementsua, ilargi zurbilaz yoa,
Kedatsezko odei antzera, goirantz igotzen doa.

Eldu dira bainan —Ene! Au lana! Nitzat deusez?—
Ta zeruko begi aiek asten dira negarrez.

Ta belauniko yarririk Erregen aitzinean
Onela dio zotinka ta negar garratzean.

—Zeruko Errege oiek: nitaz, arren, erruki!
Utzi, otoi, yostaiun bat, naiz izan txiki-txiki.

Egia gaizto naizela. Bein, apezan zakurra
Arrika biali nuen ta autsi nion muturra.

Gainera, gure katua, lo dala sukaldean,
Batzutan, arpatzen diot isatsa zango pean.

Baita amatxo gaixoari aserrerazten diot;
Bainan gero, ben-benetan, azkespena deskaiot.

Zeruko Bakaldun oiek: nitaz, arren, erruki!
Utzi, otoi, yostaiun bat, naiz izan txiki-txiki!»

Yaun agurgarri aitatik bizar zuridun batek,
Aurrari galdegin zion: —Yosu Aurra maite dek?—.

Ordun aurrak darantzuio, arin zuitzen dala,
Erantzukiari indarra emateko bezala:

—Bai noski, Yainkoak kontala! Ta atzo-re gan nintzaion
Amatxokin, apain-apain, ta musu eman nion—.

Bizar zuridun yaun arrek keiñu bat ein orduan,
Eta bere morroi batek aurtxoa yaso zuan.

Erregeak magalean aurtxoa dar maitero
Eta masail gorrietan damaio musu bero.

Eta gero —Ura poza!—. Sakel, esku, besoak,
Yostaiuz betetzen ditu, goitik karritakoak.

—Agur— dio erregeak —Ona izan kutun ori.
Maite zak Yosu aurra ta men egin amatxori—.

—Bai, yauna, bai! Beti-beti! Nere biotz osoaz!—.
Ta berriz, elur gainetik, Erregeak badoaz.

Eguzki dirdiratsuaz, goiza urratu zelarik,
Lagunek aurra zekusten bekaizkeriz beterik.

3.

Lo dago aurtxo txikia oe bero-beroan
Maindire zuri artean, lo dago, lo goxoan.

Lo egin, maitetxu orrek. Amets-egin, kutuna,
Gizonek ere eiten tuzte. Gure bizitza iluna

Urrezko ametsik gabe, zer litzake? Bitxia,
Lo egin oe beroan, egin amets garbia!

Ta izango al dira beti zure amets txukunak
Une ontan daukazuna bezin goxo-bakunak.

NESKATO UTZIA

«Früh, wann die Hähne krähn...»
MÖRIKE, Das verlassene Mägdlein

Izarrak oraindik argitzen ortzean,
Ta ni emen nago, zutik sukaldean.

Su piztu bear dut, gaur atzo bezala,
Biotza kolkoan minez daukadala.

Ederra da, zinez,ugarren dirdira.
Zapartaka doaz txinpartak goitira.

So-dagit nekean osoz murgildua,
Ta onaino dator oilarren oiua.

Tupustez datorkit, mutil etoi ori,
Zurekin bart egin dedala amets yori.

Ordun su-ondoan, ni negar ta negar;
Nitzat urgazirik ezerk ere ez dakar.

Ortzea argitzen da, badator eguna.
Oi, naiago berriz ailitzait yoana.

Yakintza, 1935

MAITASUN-ATSEGIÑA

«Plaisir d'amour en dure qu'un moment...»

FLORIAN

Maitasun-atsegina,

Une bateko.

Maitasun naigabea,

Berriz, betiko.

Mantxike eskerge gatik, utzi nun guzi;

Ta bestekin yoan-ta, nau orain utzi.

Maitasun atsegina,

Une bateko.

Maitasun naigabea,

Berriz, betiko.

Belaia apaintzen duan errekatxora

Geldi doakenaino ur goxo ura,

Nik —ziosan Mantxikek— maitatuko aut.

Badoa ura oraindik, at arrek utzi nau.

Maitasun atsegina,

Une bateko.

Maitasun naigabea,

Berriz, betiko.

Yakintza, 1935

SAGARDI LORETSUAK

Ikusi zaituztet, sagar loretsuak,
Adarrak zabalik, eskeinka bezala,
Orri legunetan, bere muin sutsuak
Egunaren aitak yartzen zituela.

Orri bakoitzean dakust orbantxoak,
Odol gorriazko tanto bat iduri.
Nere gogamena ordun minez doa
Egaka zugana, Erri maite ori.

Elur bezin zuri kolko txukunean,
Odola daukazu, gorri-eketsua.
Ta zure zauriak sendatu artean,
Oi Aberri maite, negoke mindua.

Yakintza, 1935

NABARRA, ENE LUR

1.

Nabarra, zu zera nere lur maitea.
Zure magal deunak zibuka zituen
Nere aurtzaroko egun zoruntsuak.
Ortze eder orrena len ikusi nuen.

Argi ongilea. Ta zure aizeleun-
Eresi goxoak gogo lenengoz
Dardaratu zidan, opa bikain antzo,
Nere belarriak betez bozkarioz.

Nabarra kutuna, su-izki goriekin
Idatzirik daukat zure izen donea
Biotz guenean, eta antxe nai zaitut,
Biziko naizeno, eduki gordea.

2.

Zein ederra zeraden
Ene aberria,
Aunar bi egaletan
Gozaro yarria!

Zeru garbirontz duzu
Jasotzen musua,
Ta elur-eun zuriaz
Estaltzen burua.

Maiz laino urdinetan
Betartea biltzen,
Gure begietarik
Zera eskutatzen.

Zure basoetako
Iledi yoriak
Orlegiz janzen ditu
Mendien egiak.

Zure erregin-apainak
Darorz izurretan
Gabe ibai urdinaren

Apar zurietan

Eta Erriberako
Lauetan edatzen,
Kastilla mugaraño
Dirade zabaltzen.

Ebro otzan aberatsa
Murmurka digaro,
Zure eder arrigarri
Abesten maitero.

Ta aren ozko epel ta
Apar urduriak
Muinkatzen dizkitzute
Leiaz oin garbiak.

Ene Nabarra, zure lur lauen
Edertasuna maite dut.
Euzki gartsuak gozaratua
Udaran betesten zaituz.

Egun-aitaren izpi goriek
Ugalkor eiten zaituzte.
Urre-itxasoan, atsedean gabe,
Txitxarrek abesten dute.

Eta galburu biitu ta arroak
Kulunkatzen dira leunki,
Aize biguna baidatorkie
Muin egitera maiteki.

Biarko abintz ederra dira:
Ek emango dute sarri
Ogi zuririk ausarki, izango
Dana giza-gozagarri.

Ta udazken itsa datorrelarik,
Bai eder zure mastiak!
Andu biurtu ta zimurretan
Zintzulik mordo yoriak.

Ale lodiak, ikatzarri leun
Antzo, eguzki maitekiz,
Islatzen dute. O igali bikain!
Zure errainak lerreraziz.

Sortuko biar, gori ta apartsu,
Biotzendako pozkarri
Izain dan lobel gorria, goiko
Emaitz goxo-maitagarri.

3.

Bainan oroz gain, nik maite ditut
Zure mendi donetsiak.
Aietan beti aurkitu baitu
Kerispea, gure erriak,

Menperatzeko asmoz etorri
Zitzaizkan arrotzen aurka
Ta an ixuri da gure asaben
Odola eurrez, ixurka.

Mendi maiteak! Zuen gainetan
Gurutza gailen ta zutik.
Alde orotik zuen egiak
Orlegiz daude jantzirik.

Orlegi dira loreil alaian
Ziltzen diran iratzeak;
Orlegi zuen basoetako
Soineko izur ta ezeak;

Orlegi dira zuen belaien
Estalki lorez yosiak.
Janzki orrekin, zein zoragarri
Zeraten, ene mendiak!

Aran pozkarrietan yarririk
Uri daude ta erriak
Ta zuen altzo samur-samurran
Lo dagite baserriak,

Ta zuen errai sakonetatik
Sortzen diran lats gardenak
Ta mazel-zear, arin-yauzikor,
Abesten yausten direnak.

Aberriaren beso emeak
Dira, idekiak maitero,

Bere semeak, besarka goxoz,
Estututzeko biziro.

Eta, oi, ene mendi doneak!
Oino gaurko egunean,
Gure asaben mintzo yoria
Dantzut zuen magalean.

3.

Oi lur, ene lur kutuna
Nik abes dagit, zoro, zure edertasuna!

Nabarra maitea, sortu nintzan kabi:
Zure gandik urrun bizi nintzanean
Erri minak alaitzen zidan gogoa,
Ta erio neraman biotzean.

Nere erriak otoitz eiteko biltzen dan
Eliz gurgarria irozoten duzu;
Ta zure erraietan, nere gurasoen
Ezur izoztuak gorderik dauzkazu.

Orrengatik, bada, su-izki goriekin
Daukat idatzia zure izen donea
Biotz guenean, eta antxe nai zaitut
Biziko naizeno, eduki gordea.

Oi lur, oi ene lur beiko bizitzari
Begiok itxiko zaiztan egunean,
Xokon bat bedere aurkituko al dut,
Berpiztearen zai, zure magalean.

Vida Vasca, 1956